

การเพิ่มประสิทธิผลกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ให้กับนักเรียนทหารในโรงเรียนเหล่า/สายวิทยาการของ กองทัพบกด้วยห้องเรียนที่มีความสุข

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ถือเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารของผู้คนไม่ว่าจะอยู่ในส่วนใดของโลก นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดช่องทางในการสืบค้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ความรู้ ข้อมูล และข่าวสาร ทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างไร้ขีดจำกัด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจะเริ่มตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล แต่เรากลับพบว่าความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและสืบค้นของคนไทยมีสัดส่วนอยู่ในระดับต่ำ

การพัฒนาประสิทธิผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนทหารในโรงเรียนเหล่า/สายวิทยาการของกองทัพบกจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้คนไทยไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ แม้จะผ่านการเรียนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนมาเป็นเวลาหลายปีซึ่งพบว่าสาเหตุหลักหลายประการ¹ โดยปัญหาหลักของนักเรียนไทยในการเรียนภาษาอังกฤษคือเรียนเพื่อใช้ในการสอบ เพื่อให้ได้คุณวุฒิตามที่ต้องการ ไม่ใช่เรียนเพื่อตั้งใจที่จะนำไปใช้ ทั้งนี้ เพราะไม่เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษอย่างแท้จริง มีค่าแก้ตัวให้กับตนเองเนื่องจากในการไม่ยอมเรียนภาษาอังกฤษและมั่นใจว่าถึงไม่รู้ภาษาอังกฤษก็ยังมีช่องทางอื่น ๆ ที่เป็นตัวช่วยในการสื่อสารและเรียนรู้ได้

นอกจากนี้ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทยจะเริ่มต้นด้วยการเรียนไวยากรณ์ (Grammar) ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เน้นการท่องจำเพื่อใช้ในการสอบเป็นหลัก โดยนักเรียนที่แม่นยำในหลักไวยากรณ์กลับไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ การเรียนแบบท่องจำยังส่งผลให้ผู้เรียนไม่ชอบและไม่สนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ ท้อแท้ และหมดแรงกระตุ้น โดยเมื่อเวลาผ่านไปยิ่งทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย เหนื่อย ไม่อยากเรียน รู้สึกกดดันทุกครั้งที่มีการสอบ แต่กลับไม่สามารถนำความรู้ที่เรียนมาไปใช้เพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริงได้

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือมีผู้เรียนจำนวนไม่น้อยที่รู้สึกว่าคุณเองไม่เก่งภาษาอังกฤษและไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้ดีกว่าเดิมได้ ทั้งนี้ เพราะแม้จะเรียนภาษาอังกฤษมาหลายปี

แต่เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์จริงกลับไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ พูดไม่คล่อง ฟังไม่รู้เรื่อง อ่านไม่เข้าใจ เขียนไม่ได้ ยิ่งนานวันก็ยิ่งรู้สึกถึงความไม่พร้อมไม่สำเร็จ แต่ก็ขาดวินัยในการฝึกฝนภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ ทั้ง ๆ ที่การฝึกทักษะทางภาษาเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการจะทำให้ผู้ใช้เกิดความคุ้นเคยกับการใช้ภาษา ใช้ภาษาได้อย่างมั่นใจและคล่องแคล่ว จนสามารถใช้งานได้จริงในทุก ๆ สถานการณ์

นอกจากสาเหตุดังที่กล่าวไปแล้ว ยังพบว่าปัญหาสำคัญของนักเรียนไทยในการเรียนภาษาอังกฤษมีสองประการหลักคือ² ปัญหาในเรื่องไวยากรณ์ และปัญหาในเรื่องการออกเสียง คนไทยจำนวนไม่น้อยมีความเชื่อผิด ๆ ว่า ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษไม่ใช่สิ่งสำคัญ และเชื่อว่าจะไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเมื่อสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ อันที่จริงแล้วแม้ว่าไวยากรณ์จะไม่ใช่หัวใจหลักของการสื่อสารแต่ก็เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการใช้ภาษาอังกฤษ ความเข้าใจไวยากรณ์จะช่วยลดปัญหาการแปลประโยคจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษแบบคำต่อคำ การพูดเป็นคำ ๆ แทนที่จะเป็นประโยคที่สมบูรณ์ รวมถึงการใช้โครงสร้างประโยครูปแบบเดียวซึ่งทำให้ขาดความหลากหลายในการเขียน นอกจากนี้ปัญหาด้านไวยากรณ์แล้วยังพบว่ามีคำจำนวนมากที่การออกเสียงแบบไทย ๆ ทำให้ชาวต่างชาติฟังแล้วไม่เข้าใจ ทั้งนี้ เนื่องจากภาษาไทยไม่มีการลงเสียงหนัก (Stress) เช่นเดียวกับคำศัพท์ทุกคำในภาษาอังกฤษ

ในส่วนของกองทัพบกได้เล็งเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลจึงบรรจุวิชาภาษาอังกฤษไว้ในทุกหลักสูตรของโรงเรียนเหล่า/สายวิทยาการทุกแห่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ให้ความรู้เฉพาะทางของแต่ละเหล่าหรือหน่วยทหารของกองทัพบก มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ และดำเนินการฝึกศึกษา ให้แก่กำลังพลของเหล่าหรือหน่วยต่าง ๆ ตามนโยบายของกองทัพบก

โดยโรงเรียนเหล่า หมายถึง หน่วยการศึกษาที่ขึ้นตรงกับเหล่าทหารของกองทัพบก (Branch of Service) จัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาขีดความสามารถทางเทคนิคเป็นการเฉพาะทางของเหล่า ได้แก่ รร.ร.ศร. รร.ม.ศม. รร.ป.ศป. รร.ช.กช. รร.ส.สส. รร.พธ.พธ.ทบ. รร.สพ.สพ.ทบ. รร.ขส.ขส.ทบ. รร.สร.พบ. รร.สห.สห.ทบ. และ รร.ขว.ทบ.

ส่วนโรงเรียนสายวิทยาการ หมายถึง หน่วยการศึกษาที่มีการจัดการศึกษาเป็นการเฉพาะที่ไม่ขึ้นตรงกับเหล่าทหาร แต่ขึ้นตรงกับหน่วยทหารนั้น ๆ โดยจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการ

ดำเนินการเฉพาะเรื่องที่อยู่ในกรอบงาน สายงานในขอบเขตที่รับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ได้แก่ ศษษ.ยศ.ทบ. รร.การบิน ทบ. รร.สพศ.ศสพ. รร.วศ.ทบ. รร.สท.ศสท.กส.ทบ. รร.กร.กร.ทบ. และ รร.กบ.ทบ.

ถึงแม้ภาษาอังกฤษจะถูกบรรจุอยู่ในทุกๆหลักสูตรของโรงเรียนเหล่า/สายวิทยาการของ กองทัพบก แต่เรากลับพบว่าการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนทหารมีลักษณะเดียวกันกับ นักเรียนไทยส่วนใหญ่ คือยังไม่บรรลุประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยผู้เรียนยังไม่สามารถสื่อสารหรือ ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสรุปรวบรวมสาเหตุของปัญหาดังกล่าวจาก งานวิจัยและบทความต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้⁴⁻⁶

ผู้สอน

มีผู้สอนจำนวนไม่น้อยที่ออกเสียงภาษาอังกฤษแบบไทย เนื่องจากภาษาอังกฤษมีการลงเสียง หนัก (Stress) ทุกคำดังที่ได้กล่าวไปแล้ว อีกทั้ง ยังมีทำนองเสียง (Intonation) สำหรับประโยค บอกล่าและประโยคคำถามที่ตายตัวซึ่งต่างจากภาษาไทย นอกจากนี้ ยังมีคำศัพท์หลายคำที่ ผู้สอนออกเสียงผิดและผู้เรียนก็จดจำมาใช้ตามอย่างผิด ๆ ดังนั้น เมื่อผู้สอนออกเสียง ภาษาอังกฤษแบบไทยผู้เรียนก็จะคุ้นเคยกับรูปแบบที่ไม่เหมือนกับการสื่อสารจริงกับ ชาวต่างชาติ ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสาร หลาย ๆ สถานศึกษาจึงแก้ปัญหานี้ด้วยการจ้าง ผู้สอนซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ ทั้งที่จริงแล้วอาจารย์ชาวต่างประเทศเหล่านั้นเป็นเพียงฝรั่งที่พูด ภาษาอังกฤษได้ แต่ไม่ใช่ครูภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับที่คนไทยทุกคนไม่สามารถสอนภาษาไทย ให้ดีได้ ชาวต่างชาติก็เช่นกัน การที่พูดภาษาอังกฤษได้จึงไม่ใช่เครื่องบ่งชี้ว่าจะสอน ภาษาอังกฤษได้ดีมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สอนบางคนไม่มีกลวิธีการสอนที่จะดึงดูด ความสนใจหรือสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้สอนเน้นเพียงหลักการ ไวยากรณ์และคำศัพท์ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและรู้สึกที่ภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ

ผู้เรียน

ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการที่ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษโดยมองว่า ภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาของเรา เกิดคำถามว่าจำเป็นจริงหรือไม่ที่เราต้องเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งที่ บริบทรอบตัวเราพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นก็ทำได้ง่ายขึ้นอย่างไร

ขีดจำกัดทั้งในเรื่องระยะทางและระยะเวลา ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมทำให้โลกแคบลง ภาษาอังกฤษจึงเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึงการทำงานมากขึ้นทุกทีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ เพราะภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อการค้า เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการศึกษา

นอกจากนี้ เรามักได้ยินข้ออ้างที่ว่าคนไทยใช้ภาษาอังกฤษไม่ได้เพราะเราไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของชาติใด แต่เราก็ไม่แสวงหาโอกาสในการใช้ภาษาหรือพยายามทบทวนและฝึกฝนทักษะอย่างจริงจัง เนื่องจากระบบการศึกษาไทยเน้นการสอบแข่งขัน ทำให้นักเรียนทุกคนต้องเรียนพิเศษเพิ่มเติมนอกชั้นเรียน ดังนั้น เมื่อมีเวลาว่างเด็กไทยจึงนิยมเล่นเกมส์ หรือ คุยกันในเรื่องที่ผ่อนคลายสมอบมากกว่าจะคุยกันถึงเนื้อหาวิชาเรียนหรือทบทวนฝึกฝนทักษะให้แม่นยำมากยิ่งขึ้น

เรายังพบว่าไม่ว่าผู้เรียนจะออกเสียงได้ดีเหมือนเจ้าของภาษาหรือออกเสียงผิดก็มักจะถูกล้อเลียนจากเพื่อนร่วมชั้นจนทำให้สูญเสียความมั่นใจได้ กล่าวคือ หากออกเสียงถูกต้องก็อาจจะโดนล้อว่าดัดจริต แต่หากออกเสียงผิดก็จะถูกหัวเราะเยาะ ประกอบกับธรรมชาติของคนไทยที่มักจะขี้อาย กลัวพูดผิดและกังวลกับไวยากรณ์ที่ถูกเน้นโดยตลอดในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนไม่ค่อยจะประสบความสำเร็จในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ

กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทยมักเน้นการท่องจำมากกว่าการนำภาษามาใช้ในสถานการณ์จริง โดยผู้สอนนิยมสอนโครงสร้างไวยากรณ์ (Grammar) มากกว่าคำศัพท์ (Vocabulary) และการสนทนา (Conversation) ทำให้นักเรียนมีคลังคำศัพท์ที่จำกัดจนไม่สามารถจะสื่อสารได้ดังที่ตั้งใจได้ นอกจากนี้ เด็กไทยยังได้เรียนรู้ภาษาแบบผิดธรรมชาติของการเรียนภาษา โดยการเรียนภาษาที่ได้ผลดีควรเริ่มจากการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ แต่ประเทศไทยเรียนภาษาอังกฤษโดยเริ่มจากการ เขียน อ่าน ฟัง และพูด เปรียบได้กับการปีนต้นไม้จากยอดลงมายังโคน ทำให้การเรียนภาษาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

นอกจากนี้ ระบบการเรียนของประเทศไทยยังเน้นการฟังครูมากกว่าการมีส่วนร่วม ถ้าผู้เรียนคนใดตอบคำถามครูตลอดเวลาจะถูกมองว่าอยากเด่น ดังนั้น การเรียนในชั้นเรียนจึงมักเป็นการ

สื่อสารทางเดียวผ่านผู้สอน ทำให้ผู้เรียนขาดการฝึกฝนและพัฒนาการใช้ภาษาของตนเอง ยิ่งเมื่อประกอบกับจำนวนผู้เรียนที่มากเกินไปและชั่วโมงสอนที่น้อยเกินไปแล้วย่อมส่งผลให้ประสิทธิผลในการเรียนการสอนลดลง ผู้เรียนขาดโอกาสในการฝึกทักษะในห้องเรียนอย่างทั่วถึง และขาดความต่อเนื่องในการเรียน

กระบวนการประเมินผล

เพื่อให้ง่ายแก่การตรวจ ข้อสอบภาษาอังกฤษส่วนใหญ่จึงเป็นข้อสอบแบบปรนัยแบบมีตัวเลือก หรือเลือกข้อถูก-ผิด มากกว่าข้อสอบที่เป็นอัตนัยซึ่งเป็นการวัดผลการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงได้ดีกว่า ซึ่งทำให้ผู้เรียนเรียนเพื่อจดจำเทคนิคและวิธีการเพื่อนำไปใช้ในการทำข้อสอบเท่านั้น และเมื่อสอบเสร็จแล้วก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ใฝ่ใจ หรือจดจำอีกต่อไป เราจึงพบว่าผู้เรียนจำนวนมากที่ทำข้อสอบภาษาอังกฤษได้ดีแต่ไม่สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้

จากสาเหตุทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นทำให้บุคลากรทุกภาคส่วนในสถาบันและองค์กรทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของคนไทยต้องปรับตัวและหาแนวทางแก้ไข แต่พบว่ายังไม่มีวิธีใดที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจน

ในฐานะที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการสอนภาษาอังกฤษมานานกว่า 30 ปี ทั้งที่เป็นกลุ่มเล็กและห้องเรียนขนาดใหญ่ ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดลองในชั้นเรียนวิชาการฟังภาษาอังกฤษ (Listening) ซึ่งเป็นวิชาเลือกสำหรับนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4 มีจำนวนนักเรียนนายร้อยทั้งสิ้น 18 นาย เมื่อภาคการศึกษาที่ 1/2560 โดยได้ปรับวิธีการสอน รวมถึงเนื้อหาวิชาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิผลสูงสุด และจากผลการทดลองพบว่าสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ก็คือผู้เรียนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรกเสียก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาหวังภาษิต^๑ นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ทำการศึกษานำร่องกับนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ในภาคการศึกษาที่ 1/2556 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขก็จะมีคามพึงพอใจในการร่วม

กิจกรรมการเรียนรู้ ประทับใจที่ได้เรียนรู้และฝึกทักษะต่าง ๆ ซึ่งทำให้สามารถพัฒนาตัวเอง และเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นตามศักยภาพของตนเอง

ทั้งนี้ ทักษะที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีความสุขที่จะทำสิ่งเหล่านั้น พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้นิยาม ความสุข ไว้ว่า⁹ ความสบายกาย สบายใจ คือ ความรู้สึกหรืออารมณ์ประเภทหนึ่ง มีหลายระดับตั้งแต่ความสบายใจเล็กน้อยหรือความพอใจ จนถึงความเพลิดเพลินหรือเต็มไปด้วยความสนุก ส่วนศูนย์สุขภาวะทางจิตได้กำหนดนิยามของ ความสุข ไว้ว่า¹⁰ ความสุข คือ สภาวะที่บุคคลรับรู้ว่าตนเองได้ทำในสิ่งที่ตนต้องการและทำได้ สำเร็จ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความภาคภูมิใจในการกระทำของตน มีความคิดเชิงบวก มีความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิตที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี การพัฒนาตน การมีสัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้างและสังคม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียงและมีใจที่สงบ

จากสมมติฐานที่ว่ากระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจะมีประสิทธิผลสูงขึ้นหากผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนที่มีความสุข และพบว่า ห้องเรียนที่มีความสุขสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม โดยการส่งเสริมของปัจจัยในแต่ละด้าน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้สอนและผู้เรียน

เพื่อเพิ่มประสิทธิผลให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษบทบาทของครู (Teacher Roles) จึงสมควรจำกัดอยู่แต่เฉพาะเป็นผู้บรรยาย (Lecturer, Instructor) แต่เพียงอย่างเดียว หากจะต้องเปลี่ยนไปเป็นผู้ดำเนินการ (Organizer, Facilitator) ซึ่งมีหน้าที่เตรียมและดำเนินการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน โดยที่ตัวเองเป็นศูนย์กลางน้อยที่สุด และในระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรม ผู้สอนจะต้องเป็นผู้แนะนำและแนะแนว (Guide) และเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) โดยจะต้องคอยกระตุ้น ให้กำลังใจ และช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้ได้ทั้ง ความหมายและความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องเรียนรู้พฤติกรรม การเรียนของนักเรียนแต่ละคน โดยทำหน้าที่เป็นผู้วิจัยและผู้เรียน (Researcher, Learner)¹¹ อีกด้วย

ผู้สอนยังต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับผู้เรียนด้วยคำพูดหรือปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เช่นการพูดในลักษณะของการให้กำลังใจซึ่งจะมีคุณค่าอย่างมหาศาลที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสุขและประสบความสำเร็จในการเรียน ผู้สอนยังต้องสร้างบรรยากาศห้องเรียนให้เป็นแบบประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้รู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีเหตุผล ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจระหว่างเรียน ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

สิ่งสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งคือผู้สอนต้องช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถนั้น ๆ ออกมา วิธีการนี้นอกจากจะสร้างความภูมิใจให้แก่ผู้เรียนแล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เห็นคุณค่า และรักตัวเองมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันจะเกิดความเห็นอกเห็นใจเพื่อนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จและอยากจะช่วยเพื่อนให้ประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับตนเอง

บุคลิกภาพที่ดี การแต่งกายที่ถูกระเบียบ สะอาด เรียบร้อย รวมถึงการยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้า แววตา ที่เหมาะสมกับความเป็นครูก็เป็นสิ่งช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้อีกประการหนึ่งซึ่งผู้สอนต้องให้ความสำคัญอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับการมีความเมตตา จริงใจ มีสำนึกในการเป็นผู้ให้ อ่อนโยนต่อผู้เรียนทุกคนโดยทั่วถึง เข้าใจถึงความต่างระหว่างผู้เรียน ให้ความเอาใจใส่ต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกชนชั้นและไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความยุติธรรม สม่ำเสมอ วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละ อดทน มุ่งมั่นในการสอนด้วยอารมณ์ที่มั่นคง สดชื่น แจ่มใส แก้ไขปัญหาอย่างมีสติ และเตรียมตัวเพื่อให้การสอนทันสมัยและมีคุณภาพอยู่เสมอ

เมื่อผู้สอนได้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสมแล้วย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขสบายกายและสบายใจในการเรียน กล่าวคือ สบายกาย ที่ได้อยู่ในห้องเรียนมีบรรยากาศที่ดี และเอื้อต่อการเรียนรู้ และสบายใจ โดยไร้ความวิตกกังวลระหว่างการเรียนรู้ เพลิดเพลินและสนุกกับการเรียน อยากเรียนรู้โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นความจำเป็นหรือถูกบังคับให้ต้องมาเรียน เมื่อผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ก็จะค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อมั่นว่าตนเองจะสามารถบรรลุเป้าหมายของการเรียนได้ ไม่รู้สึกรู้ว่าตัวเองมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้อยกว่าผู้อื่น หรือคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยากเกินกว่าความเข้าใจ ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการ

สื่อสารได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง กระตือรือร้นในการเรียน และอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มเติมตลอดเวลา

กระบวนการสอนและประเมินผล

เพื่อแก้ปัญหาที่ว่าคนไทยเรียนภาษาอังกฤษมานานหลายปี แต่กลับไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ การสอนภาษาแบบสื่อสาร¹² (Communicative Language Teaching) จึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่น่าสนใจที่จะนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการเรียนการสอนให้กับนักเรียนทหารในโรงเรียนเหล่า/สายวิทยาการของกองทัพบก

การสอนภาษาแบบสื่อสารเป็นการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ทางภาษา (Linguistic Knowledge) ทักษะทางภาษา (Language Skill) และความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Ability) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้โครงสร้างภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ

ความสามารถทางด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้าง (Grammatical Competence) ซึ่งหมายถึง ความรู้ทางด้านภาษา ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ โครงสร้างของคำ ประโยค ตลอดจนการสะกดและการออกเสียง

ความสามารถด้านสังคม (Sociolinguistic Competence) ซึ่งหมายถึง การใช้คำและโครงสร้างประโยคได้เหมาะสมตามบริบทของสังคม เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การถามทิศทาง และข้อมูลต่าง ๆ และการใช้ประโยคคำสั่ง เป็นต้น

ความสามารถในการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อสื่อความหมายด้านการพูดและเขียน (Discourse Competence) ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเชื่อมระหว่างโครงสร้างภาษา (Grammatical Form) กับความหมาย (Meaning) ในการพูดและเขียนตามรูปแบบ และสถานการณ์ที่หลากหลาย

ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Strategic Competence) ซึ่งหมายถึง เทคนิคเพื่อให้การติดต่อสื่อสารประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการสื่อสารด้านการพูด กล่าวคือ

ผู้พูดมีกลวิธีในการที่จะทำให้การสนทนาสั้นไหล โดยการใช้ภาษาท่าทาง (Body Language) หรือการอธิบายคำศัพท์ที่ผู้พูดนึกไม่ออก

จะเห็นได้ว่าการสอนภาษาแบบสื่อสารไม่ได้ละเลยโครงสร้างทางไวยากรณ์อย่างที่เราได้ยืนยันกันเสมอมาว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทยล้มเหลวเพราะการเรียนไวยากรณ์ ทั้งนี้เพราะการเรียนไวยากรณ์ก็เป็นสิ่งจำเป็น หากแต่ต้องเน้นการนำหลักไวยากรณ์ไปใช้เพื่อการสื่อสาร เพราะหากปราศจากโครงสร้างไวยากรณ์แล้ว ความสามารถทางการสื่อสารของผู้เรียนย่อมถูกจำกัด เพราะในการสื่อสารนั้นความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) และความถูกต้องในการใช้ภาษา (Accuracy) มีความสำคัญเท่าเทียมกัน

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนทหารจึงควรนำหลักการสอนแบบสื่อสารมาใช้ ทั้งนี้ ต้องเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สีก่อนหน้าอยากเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการเรียนแทนการนั่งฟังครูแต่เพียงอย่างเดียว กระบวนการสอนภาษาที่ได้ผลต้องเป็นการฝึกทักษะทั้งสี่คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ไปพร้อมๆกัน ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เกมส์ต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันความรู้ระหว่างกันภายในกลุ่ม ผู้สอนต้องใช้เทคนิคและวิธีสอนที่มีความหลากหลายและแปลกใหม่ มีการเชื่อมโยงความรู้จากความรู้เก่าไปใหม่ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้อยู่เสมอ และทำให้ผู้เรียนรักและสนใจในเรื่องการใช้ภาษาโดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะเพียงในห้องเรียน หากแต่อยากนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ กับชาวต่างชาติในชีวิตจริง

ทั้งนี้ ผู้สอนต้องเตรียมบทเรียนที่สนุก น่าสนใจ ทันสมัย ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นของจริง (Realia) เช่น ป้ายประกาศโฆษณา หนังสือพิมพ์ รูปภาพ หรือแผนที่ เป็นต้น มีการจัดสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทสมมติ (Role-play) กิจกรรมเป็นคู่ (Pair work) และกิจกรรมเป็นกลุ่ม (Group Work) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่เรียนและรู้จักนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง แทนที่จะเป็นบทเรียนที่มาพร้อมกับแบบฝึกหัดไวยากรณ์ในรูปแบบเดิม ๆ และนอกเหนือจากบทเรียนที่ผู้เรียนทุกคนต้องศึกษาเหมือน ๆ กันแล้ว ผู้เรียนควรได้มีโอกาสเลือกบทเรียนตามความถนัดหรือความสนใจของตนโดยใช้ภาษาอังกฤษ

เป็นสื่อในการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์ย่อมจะทำการสิ่งต่างๆ ได้ดีถ้าเป็นสิ่งที่ชอบหรือเลือกเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีพลังในการพัฒนาตนเองโดยใช้ภาษาอังกฤษอย่างเต็มใจและเต็มศักยภาพ

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้จะมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ ดังนั้น ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาให้มากที่สุด การให้ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลกันโดยให้เลือกใช้ภาษาตามต้องการและให้ประเมินการสื่อสารด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างแท้จริง ส่วนข้อผิดพลาดของผู้เรียนขณะที่มีการเรียนการสอนนั้น ไม่ใช่สิ่งที่ต้องการการแก้ไขเสมอไป ทั้งนี้ ข้อผิดพลาดจะถูกแก้ไขเฉพาะในส่วนสำคัญที่จะไปขัดขวางหรือสร้างความสับสนต่อความเข้าใจในการสื่อสารเท่านั้น มิฉะนั้นจะทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจ และไม่กล้าที่จะใช้ภาษาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

สำหรับกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Warm Up / Lead In) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและอยากเรียนรู้บทเรียนใหม่ โดยผู้สอนต้องใช้กิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขและสนใจเช่น เกม ปริศนาคำทายต่างๆ เพื่อจะใช้กิจกรรมดังกล่าวนำเข้าสู่สาระสำคัญของบทเรียนต่อไป ตามด้วยขั้นนำเสนอ (Presentation) ซึ่งผู้สอนจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน เช่น คำศัพท์ และโครงสร้างประโยคใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจทั้งรูปแบบและความหมาย โดยใช้กิจกรรมที่เร้าใจ นอกจากนี้เป็นผู้ให้ความรู้ทางภาษาแล้ว ผู้สอนยังต้องเป็นแบบอย่างในการออกเสียงที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน จากนั้นจะเป็นขั้นฝึก (Practice) เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาจากเนื้อหาที่เรียนมาแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว ผ่านกิจกรรมสนุก ๆ ซึ่งอาจทำร่วมกันทั้งชั้น เป็นกลุ่ม เป็นคู่ หรือเป็นรายบุคคลก็ได้ ซึ่งผู้สอนจะแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนหลังจากการฝึก เพราะหากแก้ไขระหว่างการฝึกจะทำให้ความมั่นใจของผู้เรียนที่จะใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วลดลงไปได้ ถัดไปจะเป็นขั้นการใช้ภาษา (Production) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้นำคำหรือประโยคที่ฝึกมาแล้วมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว (Fluency) และเกิดความสุขสนาน ในขั้นนี้เป็นขั้นที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม ผู้สอนเป็นเพียงคนคอยให้ความช่วยเหลือ หากผู้เรียนผิดพลาดห้ามขัดจังหวะเพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและสบายใจ กิจกรรมที่กำหนดในขั้นนี้มีหลากหลาย เช่น การเล่นเกมส์ การทำชิ้นงาน การนำเสนอผลงาน การทำแบบฝึก เป็นต้น และปิดท้ายด้วยขั้นสรุป (Wrap

Up) ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ไป โดยอาจทำผ่านกิจกรรมเช่น การนำเสนอรายงานของกลุ่ม การทำแบบฝึกหัดเพื่อสรุปความรู้ หรือการเล่นเกมเพื่อทดสอบความรู้ที่เรียนมาแล้ว

อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของการเรียนภาษาถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้เรียน ซึ่งจะเห็นได้จากการประเมินผล¹³ ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักว่าตนเรียนรู้อะไรไปบ้างแล้ว ยังช่วยให้ผู้สอนนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ประกอบการวางแผนการสอนในอนาคตได้อีกด้วย ทั้งนี้ การประเมินผลด้วยข้อสอบเพียงอย่างเดียวมิใช่วิธีที่เที่ยงตรงและดีที่สุดในการวัดทักษะทางด้านภาษา เนื่องจากผู้เรียนมักมีความกังวลเมื่อต้องทำข้อสอบซึ่งส่งผลให้ทำคะแนนได้ไม่ดีเท่าความสามารถที่แท้จริง นอกจากนี้ ข้อสอบยังสามารถประเมินได้เฉพาะสิ่งที่ผู้เรียนจำได้เท่านั้นแต่ไม่สามารถประเมินถึงความเข้าใจและการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างหลากหลายได้ เวลาที่จำกัดในการทำข้อสอบยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ความเที่ยงตรงของการประเมินเสียไป

ดังนั้น นอกจากประเมินผู้เรียนด้วยการสอบแล้วผู้สอนยังสามารถประเมินผู้เรียนได้จากเกณฑ์ประเมินความสามารถทางภาษา (Rubrics and Performance Criteria) ซึ่งผู้สอนจะต้องเป็นผู้กำหนด แล้วใช้เกณฑ์ดังกล่าวมาทำเป็นรายการตรวจสอบ (Checklist) เพื่อใช้ในการประเมินการทำงานระหว่างการเรียนของผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ เช่นการนำเสนอหน้าชั้น การบ้าน หรือกิจกรรมการอ่านอื่น ๆ โดยผู้เรียนจะทราบถึงเกณฑ์ทั้งหมดที่ตนจะต้องถูกประเมิน ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวจะชี้ให้ผู้เรียนทราบด้วยตนเองว่าตนอยู่ในระดับใด เพื่อให้ผู้เรียนได้พยายามพัฒนาตนเองให้ได้ถึงระดับมาตรฐานตามที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เกณฑ์ที่กำหนดต้องมีความชัดเจนและไม่มากเกินไปจนผู้เรียนรับไม่ไหว

นอกจากนี้ ยังสามารถประเมินด้วยการนำเสนอหรือการสอบปากเปล่า (Oral Presentation or Performance) ทั้งนี้ เนื่องจากการทดสอบด้วยข้อสอบนอกจากความกังวลใจเกี่ยวกับการสอบแล้ว ผู้เรียนบางคนอาจจะด้อยทักษะทางการอ่านและเขียนซึ่งไม่ได้หมายความว่าทักษะการพูดของเขาจะด้อยด้วยเช่นกัน การประเมินทักษะการพูดไม่ว่าจะเป็นการแสดงบทบาทสมมติ (Role-play) การสัมภาษณ์ (Interview) การรายงานหน้าชั้น (Oral Report) การสรุปหรือเล่าเรื่องใหม่ (Summarizing/Paraphrasing Pieces of Text) ก็เป็นอีกหนึ่งวิธีที่ดีสำหรับประเมินผู้เรียนตลอดช่วงที่มีการเรียนการสอนโดยมีรายการตรวจสอบ (Checklist) ที่

ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ เช่น การออกเสียง (Pronunciation) ระดับความดังของเสียง (Volume) จังหวะการพูด (Pace) เนื้อหา (Content) เป็นตัวช่วยประกอบการประเมิน ทั้งนี้ต้องใช้รายการตรวจสอบ (Checklist) ในรูปแบบเดิมสำหรับหลากหลายกิจกรรม เพื่อจะได้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนตลอดช่วงการเรียนรู้ได้

ผู้สอนยังสามารถประเมินผู้เรียนจากอวัจนภาษา (Non-verbal Assessment) สำหรับผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงออกหรือไม่คล่องแคล่วในการใช้ภาษา การประเมินความเข้าใจในส่วนของคำศัพท์สามารถใช้การประเมินในรูปแบบนี้ช่วยได้ โดยผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนผ่านการเล่นเกม เช่น เกมใบ้คำ (Charades) หรือการใช้รูปภาพต่าง ๆ ไม่ว่าจะให้ผู้เรียนเลือกหยิบภาพหรือวาดรูปเอง การประเมินแบบนี้ยังใช้สำหรับการประเมินการอ่านเพื่อความเข้าใจ (Reading Comprehension) ได้อีกด้วย เช่น การให้ผู้เรียนวาดภาพหลังจากอ่านเนื้อเรื่อง เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถประเมินผู้เรียนจากการเขียน (Written Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินผู้เรียนในแง่ของการนำความรู้เพื่อเอาไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นงานมอบที่ให้ผู้เรียนแต่งเรื่องแบบอิสระหรือแต่งเรื่องต่อจากตอนต้นเรื่องที่กำหนดมาให้ (Creative and Structured Writing Assignment) การปรับแก้งานเขียน (Editing Writing) ซึ่งเหมาะสำหรับการทดสอบความรู้ทางไวยากรณ์ของผู้เรียน การตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นหลังการอ่าน (Reading Response Logs) ซึ่งผู้เรียนจะต้องตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นหลังอ่านหนังสือหรือบทความจบ โดยผู้สอนจะต้องประเมินเฉพาะในส่วนของเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการจะนำเสนอเท่านั้น ตัวสะกดและไวยากรณ์จะไม่ใช้เป็นเกณฑ์ประกอบการประเมิน เว้นแต่จะมีการแจ้งไว้ก่อนล่วงหน้า และการจดบันทึกหลังการอ่าน (Content Logs) ซึ่งผู้เรียนจะต้องบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หลังการอ่าน รวมถึงส่วนที่ไม่เข้าใจ ซึ่งในส่วนนี้จะทำให้ผู้สอนทราบว่าควรจะต้องอธิบายหรือทบทวนเนื้อหาในส่วนใดเพิ่มเติมบ้าง

และสุดท้ายคือการประเมินด้วยแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) ซึ่งมีได้เก็บเฉพาะงานที่ดีที่สุดของผู้เรียนเท่านั้น แต่ต้องเป็นแฟ้มที่มีงานในรูปแบบหลากหลายเพื่อจะได้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนได้เด่นชัด ซึ่งนอกจากจะมีข้อเสนอแนะจากผู้สอนแล้ว ควรมีข้อคิดเห็นจากตัวผู้เรียนเองด้วย

จะเห็นได้ว่าการประเมินด้วยข้อสอบไม่ใช่การประเมินที่ไม่ดี แต่ข้อสอบไม่ใช่เครื่องมือเพียงอย่างเดียวสำหรับการประเมิน หากผู้สอนเลือกใช้การประเมินที่มีรูปแบบหลากหลายย่อมจะทำให้สามารถประเมินผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างละเอียด เพียงตรง สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันก็เป็นการลดความตึงเครียดของผู้เรียนและยังเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสุขที่จะได้เรียนรู้ต่อไปอย่างไม่เบื่อหน่าย

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน¹⁴

จากการสำรวจเอกสารงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนพบว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบอีกส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยต้องพิจารณาถึงทั้งบรรยากาศทางกายภาพและบรรยากาศทางจิตวิทยา

บรรยากาศทางกายภาพ (Physical Atmosphere) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าดู มีความสะอาด มีเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนรู้ทำได้สะดวกขึ้น โดยห้องเรียนต้องมีความเป็นระเบียบและสะอาด ไม่คับแคบจนเกินไปเพื่อจะได้มีความคล่องตัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีโต๊ะและเก้าอี้ที่มีขนาดเหมาะสมกับรูปร่างและวัยของผู้เรียนซึ่งถูกจัดวางอย่างเป็นระเบียบ มีช่องว่างที่ผู้เรียนจะลุกนั่งได้สะดวก โต๊ะและเก้าอี้ควรเป็นแบบที่เคลื่อนที่ได้ง่าย และจัดได้หลายรูปแบบเพื่อสามารถรองรับการทำกิจกรรมหลากหลายรูปแบบได้อย่างคล่องตัว

นอกจากนี้ ห้องเรียนยังต้องมีแสงสว่างและอุณหภูมิที่เหมาะสม มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างพอเพียง และมีประตูเข้า-ออกได้สะดวก ปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียง กลิ่น คว้น ฝุ่น เป็นต้น ภายในห้องเรียนยังต้องมีมุมพิเศษต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสนใจในบทเรียนให้มากยิ่งขึ้น เช่น ป้ายนิเทศเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมเรื่องข่าวสาร เกร็ดความรู้ที่น่าสนใจหรือคำศัพท์ต่าง ๆ เป็นต้น หรือจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับบทเรียน รวมถึงคำถามให้ผู้เรียนได้ร่วมสนุกและแสดงความคิดเห็น ป้ายนิเทศต้องจัดให้ใหม่อยู่เสมอ สอดคล้องกับเหตุการณ์สำคัญหรือวันสำคัญต่าง ๆ ที่ผู้เรียนควรต้องรู้ มีมุมแสดงผลงานของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนต่อไป อาจมีแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนซึ่งเป็นการให้แรงจูงใจที่น่าสนใจอีกวิธีหนึ่ง มีมุมหนังสือภาษาอังกฤษโดยจัดให้มีหนังสือ

หลากหลายประเภท มีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน และควรมีหนังสือชุดใหม่ ๆ มาเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อฝึกนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการค้นคว้าหาความรู้ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มุมหนังสือนี้ควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อสะดวกต่อการหยิบอ่าน มีที่นั่งที่น่านั่งและผ่อนคลาย และมีตู้เก็บสื่อการเรียนการสอนต่างๆ เช่น บัตรคำ ภาพพลิก เกมส์ เป็นต้น ซึ่งจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ เป็นสัดส่วน และสะดวกต่อการหยิบใช้

ทั้งนี้ การประดับตกแต่งห้องเรียนควรตกแต่งอย่างพอเหมาะ ไม่ให้ดูรุงรัง สีฉูดฉาดหรือใช้สีสะท้อนแสง เพราะอาจจะทำให้ผู้เรียนเสียสายตาได้ ควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย เป็นระเบียบ ประหยัด มุ่งประโยชน์และสวยงาม

บรรยากาศทางจิตวิทยา (Psychological Atmosphere) หรือบรรยากาศทางด้านจิตใจทำให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจ มีความอบอุ่น เป็นกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีสัมพันธ์อันดีต่อกัน ตลอดจนมีอิสระในการกล้าแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอน โดยสามารถจัดให้มีลักษณะต่างๆที่ดีประกอบกัน โดยมีบรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากประสบความสำเร็จในการทำงานและทำกิจกรรมภายใต้บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) ซึ่งผู้เรียนจะได้มีโอกาสคิด ตัดสินใจ เลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะสร้างข้อผิดพลาดโดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ โดยไม่รู้สึกลังเลหรือเครียดเพราะอยู่ภายใต้บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) ซึ่งเป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นบุคคลสำคัญสำหรับผู้สอน มีคุณค่าและสามารถเรียนรู้ได้ อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดการยอมรับนับถือตนเอง ภายใต้บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) โดยผู้สอนมีความเข้าใจผู้เรียน เป็นมิตร ยอมรับให้ความช่วยเหลือซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียน และอยากเข้าเรียน แต่ก็ยังต้องอยู่ภายใต้บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) ซึ่งการควบคุมในที่นี้ หมายถึง การฝึกให้ผู้เรียนซึ่งเป็นนักเรียนทหารมีระเบียบวินัย มิใช่การควบคุมไม่ให้มีอิสระทางความคิด ผู้สอนต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างมีขอบเขต และสุดท้ายย่อมก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) อันเป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควร

พูดถึงสิ่งที่คุณเรียนประสบความสำเร็จมากกว่าจะพูดถึงความล้มเหลว เพราะการที่คนเรานิ่งถึงแต่สิ่งที่ล้มเหลวจะมีผลทำให้ความคาดหวังต่ำ ไม่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้

จากปัจจัยแต่ละด้านตามที่กล่าวมาช่วยทำให้ห้องเรียนที่มีความสุข สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยห้องเรียนที่มีความสุขนี้สามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้จริง ดังเห็นได้จากงานวิจัย⁸ รวมถึงจากบทความและหนังสือหลายเล่มทั้งจากในและต่างประเทศซึ่งพบว่าเมื่อผู้เรียนมีความสุขจะส่งผลสะท้อนต่อการเรียนรู้¹⁵⁻¹⁸ ทั้งในด้านความสนใจและความร่วมมือในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความกระตือรือร้นในการหาข้อมูล มีการหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกห้องเรียน ส่วนในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้เรียนมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ถึงแม้จะเป็นมุมมองที่แตกต่าง สามารถแสดงแนวคิดที่แปลกใหม่หลากหลายในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ และยินดีร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การนำเสนอผลงานจากการระดมความคิด การวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น มีการประนีประนอม และนำเสนอเหตุผลในแง่มุมต่าง ๆ ในกรณีที่มีความเห็นที่แตกต่างกัน

และสุดท้ายในด้านสิ่งแวดล้อมกับการเรียนรู้ พบว่าผู้เรียนจะสามารถนำสิ่งแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้จากสื่อที่หลากหลาย มีความกระตือรือร้นและมีการเตรียมพร้อมก่อนเรียน โดยจะสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ หรือสอบถามผู้รู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการสร้างนิสัยรักการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และถึงแม้ผู้เรียนจะเคยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแต่ก็สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายตามศักยภาพของตนได้

ปัจจุบันภาษาอังกฤษที่ถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนเหล่า/สายวิทยาการของกองทัพก็มีจำนวนชั่วโมงสอนที่ค่อนข้างจำกัด กล่าวคือ โรงเรียนเหล่านี้มีชั่วโมงภาษาอังกฤษประมาณ 10 - 12 ชั่วโมงต่อหลักสูตร ขณะที่โรงเรียนสายวิทยาการมีชั่วโมงภาษาอังกฤษเพียง 3 - 4 ชั่วโมงต่อหลักสูตร ดังนั้น การเรียนภาษาอังกฤษเฉพาะในห้องเรียนจึงไม่เพียงพอต่อการพัฒนาศักยภาพทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้ ห้องเรียนที่มีความสุขจึงสมควรถูกจำกัดให้ใช้เฉพาะขณะมีการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ผู้เรียนควรสามารถใช้อุปกรณ์และทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้ตลอดเวลา เช่น มุมภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยหนังสือภาษาอังกฤษที่มีความ

หลากหลายทั้งที่เป็นเรื่องเฉพาะทางตามสายหรือเหล่าของผู้เรียน และหนังสือภาษาอังกฤษเพื่อความบันเทิง มีเพลงและภาพยนตร์ภาษาอังกฤษให้ผู้เรียนได้ฟังและชมผ่านอุปกรณ์สื่อสารของตนได้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะพัฒนาภาษาอังกฤษของตนด้วยความเต็มใจและผ่อนคลาย ทั้งนี้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ ภาพยนตร์ หรือเพลงต้องทันสมัย มีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ

นอกจากมุมภาษาอังกฤษแล้ว การจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอก็เป็นอีกหนึ่งวิธีในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เช่นกิจกรรมการแข่งขันตอบคำถามภาษาอังกฤษ กิจกรรมอภิปราย/ถกเถียง (Group Discussion) ในหัวข้อที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษ การจัดป้ายนิเทศสอนคำศัพท์เฉพาะทางหรือคำศัพท์จากข่าวสารที่ทันสมัยก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม

ความสุขจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการแข่งขันทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายและนำมาซึ่งความเครียด แต่เมื่อผู้เรียนมีความสุขพวกเขาย่อมสามารถแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลได้ดีขึ้น ผู้เรียนที่มีความสุขไม่เพียงแต่จะอยากเรียนรู้แต่พวกเขายังมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นซึ่งยิ่งช่วยเพิ่มพูนกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นในฐานะบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการพัฒนาประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ เราจึงไม่ควรมองข้ามความสำคัญของจิตใจ เพราะผู้เรียนที่มีความสุขในการเรียนย่อมอยากมีส่วนร่วมในการเรียน มีความเพียรพยายามที่จะเรียนรู้ และย่อมมีพัฒนาการอย่างไม่หยุดนิ่งอย่างแน่นอน

เอกสารอ้างอิง

¹ British Council ประเทศไทย. 5 เหตุผลสำคัญว่าทำไมคุณจึงพูดภาษาอังกฤษไม่ได้สักที [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 6 ม.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.britishcouncil.or.th/english/tips/5-reasons-why-you-cannot-speak-english>

² Potipiroon. OKNationBlog. ปัญหาของการเรียนภาษาอังกฤษ [อินเทอร์เน็ต]. 2553 [เข้าถึงเมื่อ 6 ม.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก :

<http://oknation.nationtv.tv/blog/xcornellian/2010/03/10>

³ ผู้จัดการ Online. รวมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ...ออกเสียงผิดชีวิตเปลี่ยน!!! [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 7 ม.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก :

[http://www.manager.co.th/campus/viewnews.Aspx?news \[D=958000001521\]](http://www.manager.co.th/campus/viewnews.Aspx?news [D=958000001521])

⁴ คมชัดลึก. ปรนัยกับอัตนัย. [อินเทอร์เน็ต]. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 2 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.komchadluek.net/news/politic/179882>

⁵ dek-d. ทำไมนักเรียนไทยถึงเรียนภาษาอังกฤษไม่ประสบความสำเร็จ. [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 2 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dek-d.com/board/view/3701157>

⁶ hotcourses Thailand. 5 ความผิดพลาดสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 2 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.hotcourses.in.th/study-abroad-info/before-You-leave/learning-a-foreign-language-five-most-common-mistakes/>

⁷ โปสท์ทูเดย์. “ครูสอนภาษาอังกฤษ”... วิกฤตการศึกษาไทย?. [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 2 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.posttoday.com/politic/report/402500>

⁸ ลัดดา หวังภษิต. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. [วิทยา-นิพนธ์การศึกษาคุณูปกตบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร] กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2556

⁹ wikipedia. ความสุข. [อินเทอร์เน็ต]. 2542 [เข้าถึงเมื่อ 4 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.m.wijikipedia.org/wiki/ความสุข>

---

¹⁰ ศูนย์สุขภาพทางจิต. ความสุขคืออะไร. [อินเทอร์เน็ต]. 2555 [เข้าถึงเมื่อ 4 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.chulawellness.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539568775&Ntype011>

¹¹ ทามครู.com. พฤติกรรมความสุข (Happiness Behaviour). [อินเทอร์เน็ต]. 2555 [เข้าถึงเมื่อ 4 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://taamkru.com/th/พฤติกรรมความสุข>

¹² Wilailuck Erbsook. การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT). [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 4 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://wilailuckanekrueng.blogspot.com/2012/11/curriculum-and-instruction-in-english-2.html>

¹³ FluentU. 5 Non-test Alternatives for Assessing English Language Learners. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 15 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.fluentu.com/blog/Educator-english/assessing-english-language-learners/>

¹⁴ Thai-Singapore International School. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 4 มี.ค. 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.gotoknow.org/post/438137>

¹⁵ Nel Noddings. Happiness and Education. California: Stanford University; 2003.

¹⁶ Learning liftoff. How Important Is Student Happiness to Academic Success?. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 15 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.learningliftoff.com/How-important-is-student-happiness-to-academic-success>

¹⁷ Essentials in Education. Happiness in the Classroom. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 15 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://blog.waldorfeducation.org/2016/08/happiness-classroom>

¹⁸ AllPsych. Happiness is Key to Student Success. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 15 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก : <http://blog.allpsych.com/happiness-is-key-to-success>